

STEUN EN BEGELEIDING BIJ DE VERWEZENLIJKING VAN PROJECTEN VOOR PRODUCTIE VAN COLLECTIEVE BURGERPRODUCTIE IN DE SOCIALE HUISVESTING

VOORSTELLING VAN DE VOORZIENING & OPROEP TOT BLIJK VAN BELANGSTELLING

1. Algemeen kader en doelen

De Good Food-strategie (2022-2030) wil een voedselsysteem ontwikkelen dat een antwoord biedt op talrijke uitdagingen met betrekking tot ecologie, maatschappij, economie, werkgelegenheid en gezondheid in het Brussels Gewest. De strategie wordt geconcretiseerd door een partnerschap tussen Leefmilieu Brussel en verschillende stakeholders van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor deze actie hebben Leefmilieu Brussel en de BGHM hun krachten en kennis gebundeld.

De Good Food-strategie omvat verschillende krachtlijnen, waarvan er één specifiek gericht is op landbouwecologische productie in Brussel.

De Good Food-strategie beoogt het volgende:

- burgerlijke en gemengde voedselproductie ontwikkelen in de openbare, semiopenbare en private ruimte
- bijdragen tot sociale en educatieve banden en consumenten opnieuw in contact brengen met hun voedsel;
- de toegang tot Good Food voor kansarmen bevorderen.

In dat verband voorziet de Strategie in een maatregel die specifiek gericht is op de ontwikkeling van een proeffase in partnerschap met de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (BGHM). Het is de bedoeling de uitvoering van productieprojecten in sociale woonwijken in samenwerking met de lokale partners te ondersteunen en te begeleiden.

Doel van deze oproep

Het doel van deze oproep is drie proefprojecten voor burgerlijke stadslandbouw¹ in samenwerking met OVM's te ondersteunen. Burgerproductie omvat tuinieren en stedelijke voedselproductie door een groep burgers.

Deze projecten zullen onder andere voor het volgende worden gebruikt:

- de beschikbare ruimte rond de sociale woningen mobiliseren voor voedselproductieprojecten van burgers ;
- inspelen op de verbetering van de toegankelijkheid tot gezond voedsel en Good Food (de actie wordt niet georganiseerd met een professioneel of economisch doel) ;
- functies vervullen die gericht zijn op sociale, pedagogische verbanden en bijdragen tot de voedselconsumptie van de leden van het vrijwilligerscollectief;
- een participatief en co-constructieverloop met een groep sociale huurders stimuleren.

Aangezien de geselecteerde projecten proefprojecten zullen zijn, zullen de successen, de geleerde lessen en de moeilijkheden na de ontwikkeling van het project moeten worden geëvalueerd om herhaling op andere locaties te overwegen.

2. Voorstelling van de voorziening en tijdschema

Concreet zullen Leefmilieu Brussel en de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij drie proefprojecten voor landbouwproductie in sociale woonwijken ondersteunen.

Leefmilieu Brussel zal methodologische en technische ondersteuning bieden aan de betrokken partijen (steunpunten, burgergroepen) op de proeflocaties. De Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij neemt de investeringen voor de ontwikkeling van de projecten voor haar rekening.

Om de uitvoering van robuuste projecten te garanderen, hebben Leefmilieu Brussel en de BGHM een hele reeks begeleidende maatregelen voor de projectontwerpfase ontwikkeld.

Om die begeleiding te genieten, nodigen wij u ertoe uit uw kandidatuur in te dienen tegen **14 februari 2023**. U doet dat aan de hand van het formulier « **blijk van belangstelling** ». De steun zal gericht zijn op technische aspecten (advies, analyse van de locatie en identificatie van de productiemogelijkheden (bijvoorbeeld tuinbouw, boomgaard); en bodemonderzoek en steun bij het definiëren en opzetten van het project, met inbegrip van de participatieve dimensie voor het burgercollectief.

Aan het eind van deze begeleidingsfase zullen de kandidaat-OVM's een aanvraagdossier afronden als proefproject. Het definitieve kandidaatsdossier wordt verwacht tegen 27 maart 2023.

¹ Hiermee bedoelen wij voedselproductie: de inrichting van een boomgaard voor fruitteelt (inclusief klein fruit), bijvoorbeeld en collectieve groententeelt.

Voor wie is dit project bedoeld?

Het project is bestemd voor de Brusselse Openbare Vastgoedmaatschappijen (OVM's) en de Brusselse Projecten voor Sociale Cohesie (PSC's).

Wat u wordt aangeboden

- als u van belangstelling heeft blijk gegeven

Alle steun die u nodig heeft om uw kandidaatsdossier samen te stellen (technische begeleiding om een voedselproductieproject te ontwikkelen en begeleiding bij het definiëren van het project).

- voor de proefprojecten

Een investeringsbudget om het project te ontwikkelen en technische en ondersteunende bijstand tijdens de proeffase van het project.

3. Gedetailleerde voorziening

STAP 1 – januari-februari 2023: BLIJK VAN BELANGSTELLING EN KEUZE VAN DE PROEFLOCATIES

- Blijk van belangstelling vanwege de kandidaat-OVM's door indiening van het formulier tegen 14/02/23 – 12 u per e-mail aan innovationhub@bghm.brussels

Bij een te groot aantal projecten behouden de BGHM en Leefmilieu Brussel zich het recht voor een voorselectie te maken van maximaal 10 projecten voor de volgende begeleidingsfase (stap 2).

STAP 2 –februari- eind maart 2023: Begeleidingsfase bij de ONTWIKKELING VAN HET PROJECT met het oog op de indiening van een kandidaatsdossier

- Begeleiding bij de analyse van de technische haalbaarheid van de projecten. Het doel is de verschillende technische mogelijkheden van de locaties in kaart te brengen met het oog op de ontwikkeling van een productief stadslandbouwproject en de mogelijke scenario's voor het burgerlandbouwproject (bv. type productie: fruitteelt, tuinbouw, enz.; locatie, oriëntatie en bezonning, toegang tot water, enz.)
- Begeleiding bij het definiëren en opzetten van het project, met inbegrip van de participatieve dimensie en de groepsdynamiek voor een burgercollectief.
- Bodemanalyses indien nodig door Leefmilieu Brussel.

Dankzij deze begeleiding kunt u uw project optimaliseren met het oog op de indiening van een stevig aanvraagdossier.

STAP 3 – indiening van het kandidaatsdossier – 27 maart 2023

- Indiening van een kandidaatsdossier tegen 27/03/2023 – 12 u per e-mail aan innovationhub@bghm.brussels

- begin april 2023: Jury en keuze van de proeflocaties (zie selectiecriteria hierna)

STAP 4 - START EN VERLOOP VAN DE PROEFPROJECTEN – 2 jaar

- Start van de proefprojecten
- Inrichting en voorbereiding van de proeflocaties door de OVM/PSC (via een budget toegekend door Leefmilieu Brussel).
- Begeleiding van de proefprojecten: door externe begeleiding van Leefmilieu Brussel. De externe dienstverlener stelt zijn diensten ter beschikking van het project ten belope van één dag per week per proeflocatie voor de gehele duur van het proefproject. De begeleiding betreft zowel de technische aspecten van de ontwikkeling van het project als de participatieaspecten met het verantwoordelijke burgercollectief en de aankoppeling van verenigingen, stakeholders en bestaande buurtdynamiek. Het doel is de duurzaamheid van het project en de dynamiek ervan na afloop van de overheidssteun te waarborgen. De begeleiding is op maat afgestemd op de door de projectverantwoordelijken vastgestelde en kenbaar gemaakte behoeften.
- De begeleiding voorziet in verscheidene gezamenlijke uitwisselingsmomenten tussen de proefprojecten.

STAP 5 - EVALUATIEFASE EN VERSPREIDING

De projecten zijn proefprojecten waarvan de lessen worden gekapitaliseerd en gedeeld.

4. MODALITEITEN VOOR HET KANDIDAATSDOSSIER (deadline: 24/03/2023)

Alle na de oproep tot het indienen van blijken van belangstelling geselecteerde OVM's/PSC's hebben de mogelijkheid om aan het programma deel te nemen en een kandidaatsdossier voor een van hun locaties in te dienen. Deze OVM's/PSC's krijgen alle begeleiding die zij nodig hebben om dat kandidaatsdossier samen te stellen.

Het kandidaatsdossier dient per e-mail te worden toegestuurd naar innovationhub@bghm.brussels tegen 27/03/2023 om 12 u.

Ontvankelijkheidsvoorwaarden

- het voorgestelde project moet in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de projectoproep (zie punt 1 aan het begin van pagina 2) ;
- het voorgestelde project moet een voldoende grote oppervlakte hebben voor de ontwikkeling van het proefproject (minimaal 1.000 m²), en de bezonning moet overeenstemmen met de productiedoelstellingen;
- het ingediende projectformulier moet volledig zijn en vergezeld gaan van de bijlagen (strategie voor de oprichting van de betrokken groep, vergunning voor grondgebruik, begrotingsbijlage in Excel-formaat);
- het project moet worden ontwikkeld op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, door mensen die daar wonen of werken. Het terrein mag zich buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevinden, op voorwaarde dat het zich in de

buurt van de sociale woningen van de OVM bevindt en dat het terrein gemakkelijk bereikbaar is voor de bewoners.

- indien het project het gebruik van een particuliere of openbare grond of ruimte vereist (ten minste een principiële vergunning in afwachting van een officiële document - met name voor gemeentegrond of het gebruik van de openbare ruimte), moet de kandidatuur worden aangevuld met een ondertekende vergunning van de eigenaar. Voor mede-eigendommen is een beslissing van de algemene vergadering vereist.
- Bodemanalyses moeten de haalbaarheid van het voedselproductieproject aantonen.

Dossiers die niet aan deze 6 punten voldoen, worden als onontvankelijk beschouwd en worden door de selectiejury niet in aanmerking genomen.

De structuren die hun kandidatuur indienen voor een proefproject verbinden zich tot het volgende:

- zorgen voor voldoende **arbeidstijd** en personeel om voor het proefproject in te staan: contacten leggen met het begeleidingsteam en met het burgercollectief, contacten leggen met de bewoners, zorgen voor een goede ontwikkeling en opvolging van het project, evaluatie, opzetten van verwante activiteiten in samenwerking met en met de steun van de met de begeleiding belaste dienstverlener (bijvoorbeeld bewaring, verwerking die bijdraagt tot de voedselporties van de bewoners, enz.)
- deelnemen aan de **Good Food-opleiding** voor de betrokken partijen. De opleiding gaat vanaf 2023 van start en geeft lessen over wat er bij Good Food op het spel staat en over de kwesties die voedseltoegankelijkheid betreffen (maximaal 4 halve dagen)
- **zorgen voor een veilige bergruimte** (vertrek, schuur, container) in de buurt van het productiegebied om het gereedschap in verband met het productieproject op te bergen. De bergruimte zal op lange termijn aan het project worden toegewezen.
- **bewustmakingsborden** plaatsen om de bewoners (en/of buitenstaanders bijvoorbeeld) zo goed mogelijk te ontvangen en de communicatie over het project te garanderen. De bewustmakingsborden worden in de proefprojectgebieden geplaatst.
- met de steun van het begeleidende team het proefproject **evalueren** en deelnemen aan **uitwisselingen** tussen proefprojecten. Het doel van de evaluatie is de nodige afstand te nemen om de lessen en problemen te delen die bij de ontwikkeling van het project zijn opgedoken.

Het project moet aan de volgende technische aspecten voldoen:

- Dankzij de begeleiding waarvoor bij deze projectoproep wordt gezorgd, wordt van de kandidaten verwacht dat zij de principes van de **agro-ecologie**² naleven. Concreet gaat het er onder meer om aan te tonen hoe de activiteit het mogelijk maakt het « kapitaal

² Agro-ecologie is eerst en vooral een reeks principes en praktijken die de veerkracht en duurzaamheid van voedsel- en landbouwsystemen verbeteren en tegelijk de sociale integriteit behouden. Het is ook een sociaal-politieke en wetenschappelijke beweging die de menselijke activiteit verzoent met het behoud van de natuurlijke ecosystemen. Het ontwikkelt een multidimensionale benadering van het beheer van natuurlijke en menselijke hulpbronnen. Het is een alternatief voor het door de markt gedomineerde landbouwmodel, dat gebaseerd is op de exploitatie van natuurlijke elementen en mensen. In een stedelijke context nodigt agro-ecologie uit tot een heroverweging van de relatie tussen stadsbewoners en hun eigen ecologische en sociale context. Het verenigt gemeenschappen en buurten rond lokale projecten, opgevat als ruimtes waar gezelligheid en leren centraal staan.

- » van de bodem, de lucht, het water en de biodiversiteit van de ecosystemen in stand te houden en zelfs te verbeteren door middel van:
- De gebruikte landbouwtechnieken. Naleving van de biologische landbouwvoorschriften wordt aanbevolen, maar er is geen verplichting tot certificering;
 - Hulpbronnenbeheer (materialen, energie, water, bodem, enz.) gericht op maximale autonomie, hergebruik en circulariteit;
 - Opname in lokale circuits (bevoorrading, distributie). Positief effect op de voedselzekerheid van Brussel.
- De **oppervlakte** van de proeflocatie: het proefproject beschikt over minimaal 1.000 m² voor de ontwikkeling van het project. De productieruimte kan uit één stuk bestaan of worden opgedeeld.
 - **Vergunning**: de proeflocatie beschikt voor ten minste 5 jaar over een vergunning en een akkoord van de eigenaar.
 - Het terrein mag zich buiten het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** bevinden, op voorwaarde dat het zich in de buurt van de sociale woningen van de OVM bevindt en dat het gemakkelijk bereikbaar is voor de bewoners.
 - Het project is ontwikkeld op basis van een **participatief en co-constructieverloop** met een groep bewoners van sociale woningen. Van de kandidatuur wordt vereist dat het project wordt ondersteund door een groep van ten minste 5 vaste vrijwilligers die een "harde kern" vormen en de projectleider aansturen en ondersteunen. Aangezien het echter de bedoeling is dat de proefprojecten zoveel mogelijk bewoners van sociale woningen bereiken en hiervan ten goede komen, zal het project er ook naar streven de deelname uit te breiden tot een tweede groep vrijwillige deelnemers.

5. Selectieprocedure

De drie proefprojecten worden gekozen door een selectiejury bestaande uit vertegenwoordigers van de BGHM en Leefmilieu Brussel met stemrecht en vertegenwoordigers van de begeleidende structuren met adviesrecht.

6. Selectiecriteria

- **Meerwaarde** en de aard als « proefproject » (10 pt): het ingediende project moet een reële meerwaarde bieden ten opzichte van de bestaande situatie. Er mag van bestaande projecten worden uitgegaan, maar het proefproject moet een nieuwe ontwikkeling zijn met een aantoonbare toegevoegde waarde.
- **Milieueffecten** (10 pt): het project heeft een effect op de ontwikkeling van de veerkracht van de stad (d.w.z. haar vermogen om weerstand te bieden aan de ecologische en maatschappelijke schokken die op komst zijn om de stad van morgen op te bouwen) wat onder andere kan worden gemeten met behulp van gekwantificeerde indicatoren. Het project beantwoordt aan een niet te verwaarlozen doelstelling inzake productievolume.
- **Dynamiek van het project** (20 pt)
 - Begunstigden: het project beoogt minimaal 30 mensen te bereiken, en/of met een grotere diversiteit, in een meer inclusieve benadering, en/of op een groter geografisch gebied.
 - Betrokkenheid: de proefprojectgroep is sterk en de werking ervan is participatief. De kandidaat-OVM/PSC is in staat de ontwikkeling van het project te ondersteunen.
 - Relevantie: het project beantwoordt aan een behoefte van de groep die het in handen neemt, de bewoners van sociale woningen.
 - Openheid: het project staat open voor alle bewoners van sociale woningen.
 - Geloofwaardigheid: de uitvoering van het project is geloofwaardig, het project is gebouwd om de doelstellingen ervan te halen, het tijdschema is realistisch, de begroting hangt samen met de doelstellingen en houdt rechtstreeks verband met de potentiële effecten van het project
- **Evaluatie** (5 pt) : de kwaliteit van de evaluatie van de gevolgen van het project op de op het milieu en de wijk.
- **Duurzaamheid** (5 pt) het project heeft het potentieel om duurzaam en zelfvoorzienend te zijn.

7. Contacten

BGHM: innovationhub@bghm.brussels

Leefmilieu Brussel – Good Food-strategie: info@goodfood.brussels